УДК 35.071:327(477.52)

https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-446-457

Запорожець Тетяна Володимирівна доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри глобальної та національної безпеки, Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, https://orcid.org/0000-0003-1914-9481

БЕЗПЕКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Анотація. У статті досліджено роль безпекового потенціалу регіонів у формуванні національної стійкості України в умовах геополітичної нестабільності. Проаналізовано сучасні підходи до оцінки регіонального потенціалу, визначено його багатовимірний характер, що включає інституційні, соціальні, економічні, інформаційні, інфраструктурні ресурси та зовнішню підтримку. Визначено, що інституційний компонент забезпечує координацію та управління кризовими ситуаціями, економічний – ресурсну базу та енергетичну стабільність, соціальний – соціальну згуртованість та активну участь громадян, інформаційний – протидію дезінформації та кіберзахист, інфраструктурний – безперервність критичних систем, а міжнародна підтримка – інтеграцію у європейські та міжнародні безпекові структури. Обґрунтовано значення децентралізації як механізму підвищення регіональної стійкості, що дозволяє скоротити час реагування на надзвичайні ситуації, мобілізувати ресурси та забезпечувати стабільність функціонування ключових секторів. Визначено характерну особливість України – нерівномірний розподіл безпекового потенціалу регіонів: деякі території демонструють високий рівень координації влади, громад і бізнесу; інші залишаються вразливими через ресурсні та інституційні обмеження. Це формує подвійний виклик: необхідність розробки диференційованих стратегій для окремих регіонів та створення єдиного інтегрованого підходу, який дозволяє синхронізувати регіональні зусилля з національною політикою безпеки. Безпековий потенціал регіонів у такому контексті розглядається не лише як фактор реагування на загрози, а як стратегічний ресурс, що визначає довгострокову адаптивність та конкурентоспроможність держави в умовах геополітичної нестабільності. Показано роль міжнародної підтримки та інтеграції у європейські безпекові структури у посиленні регіонального потенціалу. Акцентовано, що регіональні осередки безпеки виступають активними агентами формування національної стійкості, а

не лише допоміжними елементами державної політики. Доведено, що поєднання інституційних ресурсів, соціальної консолідації, інформаційної готовності та матеріально-технічної бази створює синергетичний ефект, що підвищує загальнонаціональну стійкість.

Ключові слова: безпековий потенціал регіону, національна стійкість, національна безпека, громадянське суспільство, ресурсне забезпечення, геополітична нестабільність.

Zaporozhets Tetiana Doctor of Science of Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Global and National Security of Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, https://orcid.org/0000-0003-1914-9481

REGIONAL SECURITY POTENTIAL AS A FACTOR IN SHAPING NATIONAL RESILIENCE UNDER CONDITIONS OF GEOPOLITICAL INSTABILITY

Abstract. The article examines the role of regional security potential in shaping Ukraine's national resilience under conditions of geopolitical instability. Contemporary approaches to assessing regional potential are analyzed, and its multidimensional nature is identified, encompassing institutional, social, economic, informational, and infrastructural resources, as well as external support. It is determined that the institutional component ensures coordination and crisis management; the economic component provides a resource base and energy stability; the social component promotes social cohesion and active citizen participation; the informational component ensures cyber protection and counteraction to disinformation; the infrastructural component guarantees the continuity of critical systems; and international support facilitates integration into European and global security structures. The significance of decentralization as a mechanism for enhancing regional resilience is substantiated, allowing for faster emergency response, resource mobilization, and the maintenance of stability in key sectors. A characteristic feature of Ukraine is identified: the uneven distribution of regional security potential, where some territories demonstrate high levels of coordination between authorities, communities, and business, while others remain vulnerable due to resource and institutional constraints. This creates a dual challenge: the need to develop differentiated strategies for specific regions and to establish a unified integrated approach that synchronizes regional efforts with national security policy. In this context, regional security potential is regarded not only as a factor for responding to threats but as a strategic resource determining the state's long-term adaptability and competitiveness under geopolitical instability. The role of international support and integration into European security structures in strengthening regional potential is

highlighted. It is emphasized that regional security hubs act as active agents in shaping national resilience rather than merely auxiliary elements of state policy. The study demonstrates that combining institutional resources, social cohesion, informational readiness, and material and technical infrastructure generates a synergistic effect that enhances overall national resilience.

Keywords: regional security potential, national resilience, national security, civil society, resource provision, geopolitical instability.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальної геополітичної нестабільності, загострення регіональних конфліктів та зростання нових безпекових загроз, ефективне управління безпековим потенціалом регіонів набуває стратегічного значення для забезпечення національної стійкості держави. Безпековий потенціал регіону визначається як комплекс матеріальних, інституційних, соціальних та людських ресурсів, здатних забезпечувати захист населення, критичної інфраструктури та стратегічно важливих систем у разі виникнення кризових ситуацій.

На сьогоднішній день українська наука та практика управління безпекою потребують системного підходу до оцінки регіонального потенціалу, що враховує сучасні виклики гібридних та військових загроз, енергетичну та економічну вразливість, а також соціальну згуртованість населення. Відповідно до Стратегії національної безпеки України (2020) [1] та Стратегії інформаційної безпеки України (2021) [2], національна стійкість держави безпосередньо залежить від здатності регіонів забезпечувати функціонування ключових секторів у кризових умовах та ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози. Таким чином, дослідження безпекового потенціалу регіонів актуалізується з огляду на потребу формування стратегічних управлінських рішень, спрямованих на підвищення спроможності країни адаптуватися до геополітичних викликів та забезпечувати стабільність ключових сфер суспільного життя.

Незважаючи на значну увагу до безпеки держави в сучасних наукових джерелах та нормативних документах, на рівні регіонів досі відсутні комплексні методики оцінки та управління безпековим потенціалом, які б враховували специфіку геополітичних ризиків, соціально-економічні особливості території та потенціал локальних інституцій. Це створює низку проблем: недостатня інтеграція регіональних безпекових ресурсів у національну систему управління кризовими ситуаціями; відсутність ефективних стратегій підвищення регіональної стійкості у відповідь на військові, енергетичні, інформаційні та соціальні загрози; недостатній рівень обізнаності та готовності населення до участі у забезпеченні безпеки регіону.

Актуальність дослідження визначається також необхідністю розробки механізмів підвищення безпекового потенціалу регіону, що сприятиме

зміцненню національної стійкості, забезпеченню безперервності функціонування критичних сфер та формуванню адаптивної спроможності держави у випадку зовнішніх та внутрішніх криз. Водночас міжнародний досвід, зокрема рекомендації ОБСЄ та Європейського Союзу щодо регіональної безпеки [3], свідчить про ефективність комплексного підходу, що передбачає поєднання інституційної спроможності, розвитку критичної інфраструктури, соціальної згуртованості та підвищення рівня обізнаності населення як основних чинників зміцнення безпекового потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення національної та регіональної безпеки посідають важливе місце у вітчизняному та зарубіжному науковому дискурсі. Проблематика формування національної та регіональної стійкості широко висвітлюється у вітчизняних та зарубіжних наукових дослідженнях. С.Пирожков, Є.Божок та Н.Хамітов [4] досліджують національну стійкість як систему випереджального реагування на гібридні загрози, підкреслюючи необхідність превентивної ідентифікації уразливостей у соціальній, енергетичній та інформаційній сферах. Колективна монографія під заг. ред. Г.Ситника [5] деталізує концептуальні засади державної політики у сфері національної стійкості та механізми врегулювання воєнно-політичних конфліктів, О. Резнікова [6] зосереджує увагу на мінливості безпекового середовища, багатовимірності національної стійкості та інтеграції державних і суспільних інституцій. У європейському контексті С. Кашовіц, А. Дієнс та Х. Катсіуліс [7] аналізують регіональні тенденції безпеки в Європі, надаючи рекомендації для організації стабільного безпекового простору в рамках ОБСЄ. Е. Сасон, К. Монті та П. Оліварес-Мартінес [8] висвітлюють сучасну та перспективну архітектуру безпеки ЄС, підкреслюючи важливість інтегрованого підходу, що поєднує оборонні, економічні та соціальні аспекти.

Окрему групу становлять праці, що висвітлюють роль децентралізації та місцевого самоврядування у зміцненні регіональної стійкості. Так, А. Даркович, М. Савіско та М. Рабінович [11] акцентують на ролі локального врядування та децентралізації у підвищенні стійкості України під час збройної агресії; О. Кулініч та О. Попов [12] аналізують вплив децентралізації на регіональний розвиток у умовах воєнного стану. М. Рабінович та А. Гавріх [13] зосереджують увагу на синергії міжнародної допомоги та децентралізаційних реформ у забезпеченні локальної та національної стійкості. Значний внесок у формування сучасного дискурсу зроблено у Національній доповіді НАН України [9], де узагальнено стратегію реагування на гібридні загрози та окреслено напрями розвитку системи національної стійкості.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про зростаючу увагу науковців та міжнародних інституцій до проблеми формування національної і регіональної стійкості. У вітчизняних дослідженнях переважає акцент на адаптації до гібридних загроз і ролі децентралізації, зарубіжний науковий дискурс зосередже-

ний на інтеграційних підходах та багаторівневих стратегіях забезпечення безпеки.

Мета статті – дослідити роль безпекового потенціалу регіонів у забезпеченні національної стійкості України в умовах геополітичної нестабільності, визначити основні його компоненти та функції, охарактеризувати їх вплив на національну стійкість.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи здатність держави протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, зберігати стабільність та забезпечувати безперервне функціонування ключових секторів суспільного життя, безпековий потенціал регіону є критичною складовою національної стійкості. Сучасні наукові дослідження підтверджують, що саме регіональні ресурси, включно з інституційною спроможністю, соціальною згуртованістю та матеріально-технічною базою, формують фундамент здатності країни адаптуватися до геополітичних викликів. У працях, присвячених обґрунтуванню концептуальних засад національної стійкості, наголошується на важливості випереджального підходу до гібридних загроз. Автори підкреслюють, що ключовим елементом успішного реагування є не лише оборонні чи силові інструменти, а й здатність до превентивної ідентифікації уразливостей, що стосуються інформаційного простору, енергетичної безпеки та соціальної єдності. Це означає, що регіони, які здатні заздалегідь виявляти потенційні ризики й формувати відповідні сценарії дій, суттєво підсилюють національну стійкість [4].

У колективних розробках, присвячених концептуальним засадам державної політики у сфері національної стійкості, розкрито системний характер проблеми: стійкість розглядається як інтегрована сукупність політичних, економічних та соціальних механізмів. Підкреслюється, що на рівні регіонів ця система проявляється у спроможності підтримувати баланс між оборонними, економічними та гуманітарними пріоритетами. Важливим акцентом є також питання врегулювання конфліктів: регіони повинні не лише забезпечувати життєздатність у кризових умовах, а й виступати осередками примирення та соціальної консолідації, що в перспективі зміцнює національну безпеку [5].

У дослідженнях, присвячених викликам мінливого безпекового середовища, підкреслюється багатовимірність національної стійкості. Зокрема, увагу зосереджено на ролі критичної інфраструктури та необхідності її захисту від гібридних атак, включно з кіберзагрозами. Водночас особливий наголос робиться на людському факторі: довіра до державних інститутів, рівень громадянської свідомості та соціальна згуртованість визначають реальну здатність суспільства долати кризи. Автори зазначають, що саме поєднання інфраструктурної стабільності з активною участю громадян створює основу для довготривалої резильєнтності [6; 4].

Аналіз регіональних тенденцій безпеки у Європі (2023) засвідчує необхідність інтеграції локальних стратегій безпеки в загальнодержавну систему. Вчені

підкреслюють, що регіональна спроможність адаптуватися до різних видів загроз, включно з гібридними, економічними та соціальними, безпосередньо впливає на загальний рівень національної стійкості та здатність держави реалізовувати свою безпекову політику ефективно. Зокрема, науковці рекомендують посилювати моніторинг регіональних ризиків та створювати механізми швидкого реагування на кризові ситуації [7]. Дослідження акцентують увагу на складності самої концепції безпеки та на ролі регіональної політики у формуванні цілісної архітектури безпеки. Науковці акцентують, що регіональні механізми безпеки, за умови системної інтеграції в національну політику, сприяють підвищенню гнучкості держави у реагуванні на кризові ситуації та підтримці стабільності критичних секторів [8].

На національному рівні дослідження підтверджують, що безпековий потенціал регіонів безпосередньо впливає на здатність України протистояти військовим, інформаційним та соціально-економічним загрозам. У національній доповіді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України «Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз» підкреслюється, що регіональна стійкість формується через:

– ефективну координацію між органами влади та місцевими громадами;
– забезпечення критичної інфраструктури та ресурсів для реагування на надзвичайні ситуації;
– розвиток соціальної згуртованості та інформаційної обізнаності населення [9].

Вчені відзначають, що сучасні регіони України мають значні відмінності у рівні безпекового потенціалу, що визначає нерівномірну здатність окремих територій підтримувати безперервне функціонування соціально-економічних систем під час воєнних та кризових умов. Це свідчить про необхідність розробки диференційованих стратегій підвищення регіональної стійкості [10].

Отже, сучасні наукові дослідження та аналітичні доповіді свідчать, що безпековий потенціал регіону формується як багатокомпонентна система, де поєднуються інституційні, соціальні, економічні та інформаційні ресурси. Простежується чітка тенденція: у тих державах і регіонах, де інститути місцевого самоврядування мають достатню автономію та ресурси, рівень стійкості до гібридних, військових та соціально-економічних загроз вищий. Регіональна стійкість є передумовою збереження функціональності критичної інфраструктури та забезпечення стабільності під час кризових ситуацій.

Для України особливістю є нерівномірність розподілу безпекового потенціалу: окремі регіони демонструють високий рівень координації влади, громад і бізнесу, водночас інші залишаються вразливими через ресурсні та інституційні обмеження. Це формує подвійний виклик: з одного боку, потребу у розробці диференційованих стратегій, а з іншого - у створенні єдиного

інтегрованого підходу, що дозволив би синхронізувати регіональні зусилля з національною політикою безпеки. Відтак, безпековий потенціал регіонів слід розглядати не лише як фактор реагування, а як стратегічний ресурс, що визначає довгострокову адаптивність та конкурентоспроможність держави в умовах геополітичної нестабільності.

Аналіз сучасних досліджень і практики публічного управління свідчить, що безпековий потенціал регіону не зводиться до окремих інституційних чи матеріальних чинників, а формується як інтегрована система взаємопов'язаних складових. Вказане дозволяє виокремити ключові компоненти безпекового потенціалу регіонів, що визначають їхній внесок у формування національної стійкості. Вони охоплюють інституційний, економічний, соціальний, інформаційний, інфраструктурний та зовнішній вимір, кожен із яких виконує специфічні функції у кризових умовах (табл. 1). Такий підхід дозволяє одночасно забезпечити швидке реагування на загрози, створити умови для відновлення після криз та закласти основи довгострокової адаптивності.

Таблиця 1

Компоненти безпекового потенціалу регіонів та їх вплив на національну стійкість

Компонент	Функції в умовах кризи	Вплив на національну стійкість
Інституційний	координація, реагування, управління	автономія місцевих органів влади; ефективна взаємодія між владою та громадами
Економічний	відновлення, підтримка життєдіяльності	забезпечення ресурсної бази; енергетична стабільність; стійкість бізнес-сектору
Соціальний	запобігання, консолідація, адаптація	соціальна згуртованість; активність громадян; довіра до інституцій
Інформаційний	запобігання, адаптація, реагування	кіберзахист; протидія дезінформації; розвиток стратегічних комунікацій
Інфраструктурний	реагування, відновлення, безперервність	збереження критичної інфраструктури; транспортна та енергетична стійкість
Міжнародна підтримка	адаптація, відновлення, посилення	зовнішня фінансова й технічна допомога; публічно-приватні партнерства; інтеграція у структури ЄС/НАТО

Джерело: складено автором

Наведена систематизація демонструє, що безпековий потенціал формується як багатовимірна структура, де поєднуються різні типи ресурсів та механізмів реагування. Взаємодія цих компонентів забезпечує комплексний ефект: інституційна спроможність створює основу управління кризами, еконо-

мічні ресурси підтримують відновлення, соціальна згуртованість підсилює адаптивність, інформаційний компонент забезпечує превентивність, а інфраструктурний вимір гарантує безперервність функціонування критичних систем. Міжнародна підтримка виступає додатковим каталізатором стійкості, інтегруючи регіони у ширші безпекові архітектури. Таким чином, ефективне поєднання цих складових перетворює регіональний потенціал на стратегічний ресурс зміцнення національної стійкості.

Усвідомлення регіонального безпекового потенціалу як стратегічного ресурсу зумовлює потребу переходу від його констатації до пошуку практичних механізмів посилення. Одним із найбільш ефективних напрямів у цьому контексті постає децентралізація, що забезпечує перенесення частини відповідальності, ресурсів та управлінських рішень на місцевий рівень. Це дозволяє підвищити адаптивність регіональних систем, скоротити час реагування на загрози та сформувати основу для більшої соціальної згуртованості. У сучасних умовах геополітичної нестабільності саме децентралізація стає не лише адміністративною реформою, а й механізмом зміцнення гнучкості та стійкості держави загалом.

Територіальні громади, які отримали автономію щодо бюджету, управління ресурсами та стратегічного планування, демонструють вищу готовність до надзвичайних ситуацій, а також більшу стійкість та здатність до адаптації та підтримання базового функціонування в умовах кризи. Це підтверджується низкою сучасних досліджень, у яких наголошується, що децентралізація сприяє не лише зміцненню інституційної спроможності, але й формує нову якість взаємодії між державою та громадянами. Зокрема, відзначається, що передача значних повноважень на місцевий рівень дозволила громадам мобілізувати власні ресурси, забезпечити координацію із сусідніми територіями та ефективніше розв’язувати гуманітарні та соціально-економічні проблеми навіть під час воєнних дій [11]. Інші дослідження підкреслюють, що саме посилення автономії місцевих органів влади у період воєнного стану стало одним із ключових чинників підвищення стійкості країни. Локальні адміністрації змогли оперативно реагувати на потреби населення, забезпечувати критичні послуги та підтримувати базові стандарти життя навіть у складних умовах [12]. Це доводить, що інституційна динаміка децентралізації безпосередньо впливає на швидкість та ефективність кризового реагування. Підкреслюється також, що міжнародна підтримка є важливим елементом посилення локальної стійкості. Програми постконфліктного відновлення, які реалізуються міжнародними організаціями, поєднують відбудову інфраструктури, розвиток місцевого врядування та формування соціальної згуртованості. Такий комплексний підхід створює умови не лише для економічного зростання, а й для відновлення довіри до інституцій та підвищення рівня безпеки на територіях, що зазнали впливу конфліктів. Саме завдяки зовнішній технічній та фінансовій допомозі місцеві

громади отримують можливість розширювати свій потенціал і зміцнювати здатність до довгострокової стійкості [13]. Цей підхід підтверджує, що інституційна міцність регіонів багато в чому залежить від зовнішньої допомоги та координації з державними органами.

У європейській практиці особливий акцент робиться на випереджувальному плануванні та інтеграції приватного і державного секторів. Зокрема, у стратегічних документах ЄС підкреслюється важливість створення системи передбачення криз, розвитку публічно-приватних партнерств, цивільно-військової співпраці та формування суспільної готовності до різних сценаріїв загроз. Такий підхід забезпечує не лише матеріальну, а й інформаційну базу для підвищення безпеки [14].

Крім того, на рівні Ради ЄС визначено п’ять ключових пріоритетів у сфері безпеки та оборони, серед яких: створення єдиного механізму швидкого реагування, зміцнення кіберзахисту, розвиток військової мобільності, розширення партнерств із зовнішніми акторами та посилення резилієнтності до гібридних загроз [15]. Вказане демонструє комплексність європейського бачення: безпековий потенціал регіонів розглядається не лише крізь призму оборонної складової, а й у тісному зв’язку з інституційною, технологічною та соціальною спроможністю.

Таким чином, децентралізація в сучасних умовах набуває рис універсального інструмента підвищення безпекового потенціалу. Вона поєднує внутрішній ресурс регіонів із зовнішньою підтримкою, створюючи багаторівневу систему стійкості, де громади стають не лише об’єктами, а й активними суб’єктами формування національної та регіональної безпеки.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що формування регіональної безпеки в умовах геополітичної нестабільності вимагає мультиаспектного підходу. Децентралізація підвищує оперативність і адаптивність; міжнародна підтримка та інституційні ресурси надають можливості для відновлення і розвитку; інфраструктурна готовність та інформаційна інтеграція забезпечують безперервну роботу критичних систем; інтеграція у європейські структури безпеки дає регіонам додаткову підтримку та резерви для протистояння кризам. Комплексне впровадження таких стратегій на рівнях місцевої, національної та наднаціональної взаємодії дозволяє створити регіональні осередки безпеки, які реагують на загрози та попереджають про їх виникнення, відповідно зміцнюючи загальнодержавну стійкість.

Висновки. Результати дослідження свідчать, що регіональний безпековий потенціал є багатовимірною категорією, яка не може бути редукована лише до матеріально-ресурсних чи інституційних можливостей. Його сутність формується на перетині кількох взаємопов’язаних сфер: соціальної, економічної, інфраструктурної, інформаційної та міжнародної. Це підтверджує поступовий перехід від реактивних підходів до превентивних та адаптивних моделей

управління безпекою. Така трансформація базується на поєднанні стратегій децентралізації, мережевої взаємодії між органами влади та громадянським суспільством, а також розвитку інституційної здатності до випереджувального планування.

Особливу увагу привертає те, що сучасні регіони дедалі частіше розглядаються як ключові суб'єкти формування стійкості держави, а не як другорядні виконавці національної політики. Це відображається у зростаючій ролі горизонтальних комунікацій, крос-регіонального співробітництва та інтеграції локальних ресурсів у загальнонаціональні механізми безпеки. Крім того, міжнародна підтримка, особливо у форматі програм НАТО та ЄС, постає не лише як додатковий ресурс, а як чинник структурної стабілізації, що стимулює впровадження нових стандартів і практик управління ризиками.

Таким чином, регіональний рівень безпеки набуває статусу стратегічного осередку забезпечення державної стійкості у довгостроковій перспективі. Його розвиток потребує системного підходу, заснованого на інтеграції різних політик (соціальної, економічної, інформаційної, інфраструктурної та зовнішньої) у єдину комплексну модель управління. Це відкриває перспективи для формування нової парадигми національної безпеки, де регіони виступають не об'єктами, а активними агентами забезпечення стабільності й розвитку, а відтак – загальнонаціональної стійкості.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» Указ Президента України. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text

3. OSCE strategy to address threats to security and stability in the twenty-first century. URL : https://www.osce.org/files/f/documents/d/0/17504.pdf

4. Пирожков, С. І., Божок, Є. В., & Хамітов, Н. В. Національна стійкість (резильєнтність) країни: стратегія і тактика випередження гібридних загроз. *Вісник Національної академії наук України.* 2021. (8), 74-82. URL : https://doi.org/10.15407/visn2021.08.074

5. Концептуальні засади національної стійкості та державна політика врегулювання воєнно-політичних конфліктів: колективна монографія / за заг. ред. Г.П. Ситника ; ТОВ «Академпрес». Київ, 2024. 358 с. URL : https://ipacs.knu.ua/pages/dop/391/files/221d1a94-527f-475a-9005-2c66fc64f84e.pdf

6. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 456 с. URL : https://www.marshallcenter.org/sites/default/files/files/2022-04/Reznikova_Resilience_UKR.pdf

7. Sabrina Kaschowitz, Alexandra Dienes, Christos Katsioulis. Regional Trends in European Security. Recommendations for the OSCE. 2023. URL : https://library.fes.de/pdf-files/bueros/wien/20768.pdf

8. Elisa Sason, Cristina Monti, Pablo Olivares-Martinez. Security – A Firm Construct or an Undetermined Concept? An Outline of the EU's Current and Future Security Architecture. URL : https://eucrim.eu/media/issue/pdf/eucrim_issue_2025-01.pdf#page=45

9. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с. URL : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/nats_dopovyd.pdf

10. Безпекова ситуація в Україні в умовах війни: стан, загрози, напрями забезпечення: матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 26 вересня 2023 р.) / [Редкол. : Вербенський М. Г., Опришко І. В., Кулик О. Г. та ін.]. Київ : ДНДІ МВС України, 2023. 301 с. URL : https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/zbirnyk_kruglyj-stil_26.09.2023.pdf

11. Andrii Darkovich, Myroslava Savisko, Maryna Rabinovych. Explaining Ukraine's Resilience to Russia's Invasion: The Role of Local Governance and Decentralization Reform. 2023. URL : https://www.ponarseurasia.org/explaining-ukraines-resilience-to-russias-invasion-the-role-of-local-governance-and-decentralization-reform/#_ftn1

12. О. В. Кулініч, О. В. Попов. Вплив децентралізації влади на регіональний розвиток України в умовах воєнного стану. *Філософія та управління*. 2024. № 1. URL : https://www.eu-scientists.com/index.php/fag/article/view/13/10

13. M.Rabinovych, A.Gawrich. The Conflict in Eastern Ukraine and International Support for the Decentralization Reform (2014-2022): Theory-Guided Observations. *East European Politics and Societies.* 2023. Volume 37, Issue 3. URL : https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/08883254221139841

14. Preparedness Union Strategy: reinforcing Europe's resilience in a changing world. 2025. URL : https://www.eeas.europa.eu/node/451067_fr

15. EU security and defence: Council sets out five main priorities. 2024. URL : https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/28/eu-security-and-defence-council-sets-out-five-main-priorities

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). Pro rishennya Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnya 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine"]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text [in Ukrainian].

2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). Pro rishennya Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 zhovtnya 2021 roku «Pro Stratehiiu informatsiinoi bezpeky» [On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated October 15, 2021 "On the Information Security Strategy"]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text [in Ukrainian].

3. Organization for Security and Co-operation in Europe. (n.d.). OSCE strategy to address threats to security and stability in the twenty-first century. Retrieved from: https://www.osce.org/files/f/documents/d/0/17504.pdf

4. Pyrozhkov, S. I., Bozhok, Y. V., & Khamitov, N. V. (2021). National resilience (rezilientnist) of the country: Strategy and tactics for countering hybrid threats. Visnyk Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, (8), 74–82. https://doi.org/10.15407/visn2021.08.074 [in Ukrainian].

5. Sytniak, H. P. (Ed.). (2024). Konceptualni zasady natsionalnoi stiykosti ta derzhavna polityka vriehuluvannya voienno-politychnykh konfliktiv [Conceptual Foundations of National Resilience and State Policy for Regulation of Military-Political Conflicts: Collective Monograph]. Kyiv: Akadempres. Retrieved from: https://ipacs.knu.ua/pages/dop/391/files/221d1a94-527f-475a-9005-2c66fc64f84e.pdf [in Ukrainian].

6. Reznikova, O. O. (2022). Natsionalna stiykist v umovakh minlyvoho bezpekovogo seredovyshcha [National Resilience in a Changing Security Environment: Monograph]. Kyiv: NISD. Retrieved from: https://www.marshallcenter.org/sites/default/files/files/2022-04/Reznikova_Resilience_UKR.pdf [in Ukrainian].

7. Kaschowitz, S., Dienes, A., & Katsioulis, C. (2023). Regional Trends in European Security: Recommendations for the OSCE. Retrieved from: https://library.fes.de/pdf-files/bueros/wien/20768.pdf

8. Sason, E., Monti, C., & Olivares-Martinez, P. Security – A firm construct or an undetermined concept? An outline of the EU's current and future security architecture. EUCRIM. Retrieved from: https://eucrim.eu/media/issue/pdf/eucrim_issue_2025-01.pdf#page=45

9. Pyrozhkov, S. I., Maiboroda, O. M., Khamitov, N. V., Holovakha, Y. I., Dembitsky, S. S., Smolii, V. A., Skrypniuk, O. V., & Stoiets'kyi, S. V. (2022). Natsionalna stiykist Ukrainy: Stratehiya vidpovidi na vyklyky ta vyperedzhennya hybridnykh zahroz [National Resilience of Ukraine: Strategy for Responding to Challenges and Countering Hybrid Threats: National Report]. Kyiv: Institute of Political and Ethno-National Studies of NAS of Ukraine. Retrieved from: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/nats_dopovyd.pdf [in Ukrainian].

10. Verbenkyi, M. H., Opryshko, I. V., Kulyk, O. H., et al. (Eds.). (2023). Bezpekova sytuatsiya v Ukraini v umovakh viiny: Stan, zahrozy, napriamy zabezpechennya [Security Situation in Ukraine during the War: Status, Threats, and Measures]. Kyiv: DNDI MVS Ukrainy. Retrieved from: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/zbirnyk_kruglyj-stil_26.09.2023.pdf [in Ukrainian].

11. Darkovich, A., Savisko, M., & Rabinovych, M. (2023). Explaining Ukraine's Resilience to Russia's Invasion: The Role of Local Governance and Decentralization Reform. Retrieved from: https://www.ponarseurasia.org/explaining-ukraines-resilience-to-russias-invasion-the-role-of-local-governance-and-decentralization-reform/#_ftn1

12. Kulinich, O. V., & Popov, O. V. (2024). Vplyv decentralizatsii vlady na rehionalnyi rozvytok Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Impact of Decentralization on Regional Development in Ukraine under Martial Law]. Filosofiya ta upravlinnya, (1). Retrieved from: https://www.eu-scientists.com/index.php/fag/article/view/13/10 [in Ukrainian].

13. Rabinovych, M., & Gawrich, A. (2023). The Conflict in Eastern Ukraine and International Support for the Decentralization Reform (2014–2022): Theory-Guided Observations. East European Politics and Societies, 37(3). Retrieved from: https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/08883254221139841

14. European External Action Service. (2025). Preparedness Union Strategy: Reinforcing Europe's resilience in a changing world. Retrieved from: https://www.eeas.europa.eu/node/451067_fr

15. Council of the European Union. (2024). EU Security and Defence: Council sets out five main priorities. Retrieved from: https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/05/28/eu-security-and-defence-council-sets-out-five-main-priorities